

Európai Bizottság GPP képzési eszköztár

Bevezetés

„Zöldbeszerzés” – tényleges előrelépés
környezettudatos közbeszerzéssel

A GPP jelentős tényező

Éghajlatváltozás

- ▶ Az előrejelzések szerint az átlaghőmérséklet 2100-ig 2–4 °C-kal nő, és ennek következtében:
 - megemelkedik a tengerszint, a part menti régiók létét fenyegetve
 - romlik a mezőgazdasági termelékenység, különösen a fejlődő országokban
 - könnyebben terjednek a betegségek, így a malária és a sárgaláz
 - csökken a biodiverzitás, a szárazföldi fajok csaknem 20–50%-át fenyegeti kipusztulás
 - gyakoribbá válnak a szélsőséges időjárási jelenségek

A GPP jelentős tényező

Éghajlatváltozás (folytatás)

- ▶ Fő oka: fosszilis tüzelőanyagok elégetése energia és villamos energia termelése, szállítás, fűtés és ipari tevékenységek céljából = ebből származik a CO₂-kibocsátás 80%-a

A GPP jelentős tényező

Éghajlatváltozás (folytatás)

Hogyan javíthat a GPP a helyzeten?

► **Energiahatékonyság:**

- az új és felújított középületek energiahatékonyságának növelésével
- energiahatékony irodai berendezések (személyi számítógépek, nyomtatók, fénymásolók stb.) beszerzésével
- az állami gépjárműparkok esetében energiahatékony gépjárművek beszerzésével

► **A megújuló energiaforrások alkalmazásának ösztönzése:**

- „zöldáram” vásárlásával
- alternatív üzemanyagok használatával a tömegközlekedésben és az állami gépjárműparkban

A GPP jelentős tényező

Levegő- és vízszennyezés

- ▶ 1997 és 2004 között az Unió városi lakosságának 60%-a volt kitéve fokozott szállópor-, nitrogéndioxid- vagy ózonterhelésnek, ami sokuknál különböző megbetegedéseket váltott ki
- ▶ Az Unió területének csaknem 90%-át érinti az eutrofizáció (a vizek tápanyagokban való feldúsulása), amely csökkenti a biológiai sokféleséget és az emberi táplálkozásra is kihat

A GPP jelentős tényező

Levegő- és vízszennyezés (folytatás)

- ▶ A városi légszennyezés elsődleges forrása: a gépjárművek károsanyag-kibocsátása
- ▶ Az eutrofizáció fő oka: szakszerűtlen mezőgazdasági gyakorlat, kezeletlen települési szennyvíz

A GPP jelentős tényező

Levegő- és vízszennyezés (folytatás)

Hogyan javíthat a GPP a helyzeten?

- ▶ A városi légszennyezés mértékének csökkentése:
 - alacsony szállópor- és nitrogénoxid-kibocsátású buszok és gépjárműpark beszerzésével
- ▶ A nem megfelelő mezőgazdasági gyakorlatból fakadó eutrofizáció mértékének csökkentése:
 - Fenntartható módon – például ökológiai vagy integrált gazdálkodással – előállított élelmiszerek beszerzésével

A GPP jelentős tényező

Erdőirtás

- ▶ Évente 13 millió hektár erdőterület – Dánia területének háromszorosa – tűnik el a világtérképről, jelentős része illegális kitermelés következményeképpen
 - Mindez csökkenti a világ CO₂-megkötési képességét
 - Az élőhelyek felszámolása számos növény- és állatfajt kipusztulással fenyeget

A GPP jelentős tényező

Erdőirtás (folytatás)

Hogyan javíthat a GPP a helyzetet?

- ▶ kizárólag törvényes kitermelési forrásból származó fa/faáru beszerzésével
- ▶ a fenntartható erdőgazdálkodásból származó faalapanyag arányának növelésével

A GPP jelentős tényező

Mely egyéb területeken érhető el javulás a GPP alkalmazásával?

- ▶ Természeti erőforrások kímélése:
 - újrahasznosított anyagból készült termékek beszerzésével
 - kétoldalas nyomtatásra képes nyomtatók beszerzése révén kevesebb papír felhasználásával;
- ▶ Egészséges munkakörülmények a munkavállalók, diákok, kórházi betegek stb. számára:
 - az egészségre ártalmatlan tisztítószeresek használatával
 - fenntartható módon előállított ételkínálat biztosításával
 - az építési és felújítási munkálatok során a káros anyagok mellőzésével

GPP – fogalom meghatározás

- ▶ Környezettudatos közbeszerzés = környezetvédelmi szempontokat is érvényesítő közbeszerzési eljárás
- ▶ A GPP közbeszerzés, de ésszel: úgy javít a közbeszerzés hatékonyságán, hogy közben az állami szektor vásárlóerejét helyi és globális szinten is környezetvédelmi előnyöket jelentő megoldásokra összpontosítja.

Érvek a GPP bevezetése mellett

A GPP ...

-hathatós
-intelligens
-helyi politikai célok irányában hat
-innovációra ösztönöz
-népszerű
-előrelátó
-megvalósítható!

A GPP ... hathatós

- ▶ Az európai hatóságok évente több mint 1800 milliárd eurót költenek árukra és szolgáltatásokra (a GDP 14-16%-át)
- ▶ Ha ez a vásárlóerő környezetkímélő termékek és szolgáltatások beszerzésére összpontosul:
 - jelentős mértékű közvetlen környezeti előnyök jelentkeznek
 - a piac elmozdul a környezetkímélő termékek és szolgáltatások irányába
 - követendő példa áll a vállalati és magánfogyasztók előtt

A GPP ... hathatós

- ▶ Megújuló erőforrásokból előállított villamos energia
 - Ha valamennyi európai hatóság zöldáramot vásárolna, azzal a **kiotói kötelezettségvállalásoknak már a 18%** teljesülne.

- ▶ Hatékonyabb energiatenzitás és CO₂ - csökkenés

- A közösségi hatóságok évente 2,8 millió számítógépet vásárolnak – ami a piac 12%-ának felel meg
- Ha az európai piac valamivel nagyobb energiahatékonyságú személyi számítógépek gyártása felé mozdulna el, azzal **több mint 8 millió tonna CO₂** kibocsátásától, azaz csaknem 1 millió ember kibocsátásával egyenértékű szén-dioxidtól kímélhetnénk meg magunkat

Forrás: RELIEF-projekt – www.iclei-europe.org/relief (lásd a megjegyzések oldalt)

A GPP ... hathatós

► Ökológiai gazdálkodás

- A hatóságok bioélelmiszerek vásárlásával több mint **3,5 millió ember** eutrofizációs hatását tudnák ellensúlyozni
- Biotermékek vásárlásával csak a közétkeztetésben 600 000 ember kibocsátásának megfelelő csökkenést lehetne elérni az üvegházhatású gázok mennyiségében

Forrás: RELIEF-projekt – www.iclei-europe.org/relief

A GPP ... intelligens

- ▶ A GPP nem növeli szükségszerűen a kiadásokat:
 - **Életciklusra vetített költségek:** a termék/szolgáltatás teljes hasznos élettartamára vetített költségekkel – azaz a beszerzési árral, a használati és fenntartási költségekkel, valamint az ártalmatlanítás költségével – indokolt számolni
 - **Hatékony beszerzés:** a GPP szellemében a szükségleteket az erőforrások leghatékonyabb felhasználásával kell kielégíteni, a tényleges szükségletekre gondolva
 - **Példa:** a németországi Tübingen városa évi 30 000 eurót takarított meg azzal, hogy központosította a tisztítószeres és takarítási szolgáltatások beszerzését és innovatív termékek használatát vezette be.

A GPP ... helyi politikai célok irányában hat

► Helyi környezetvédelmi és egészségügyi célkitűzések elérése:

- A legtöbb helyi környezetvédelmi és egészségügyi nehézség a vásárolt termékek, illetve az igénybe vett szolgáltatások jellegéből adódik – a GPP hatékony eszközként ezeket a problémákat a gyökerüknél ragadja meg.
- **Példa:** Frankfurt am Main egyik belvárosi utcájában a NOx-kibocsátás 54%-a volt betudható az autóbussz-közlekedésnek, amely a teljes forgalomnak mindössze 4%-át tette ki. A helyi hatóság most rendkívül alacsony kibocsátású buszokra írt ki pályázatot, és ez igen kedvezően hat a helyi levegőminőségre

A GPP ... innovációra ösztönöz

- ▶ Az innováció fellendítése:
 - A környezetkímélő termékek piaca világszerte rohamosan nő.
 - Piacuk megteremtése hozzájárul az innovatív szemlélet kialakulásához az európai beszállítók körében, valamint javítja az európai, nemzeti és helyi ipar nemzetközi versenyképességét
 - Japán és az Amerikai Egyesült Államok kormánya egyaránt jogszabályokkal támogatja az ipari kreativitást, és kovácsol nemzetközi versenyelőnyt a környezetkímélő termékek közbeszerzését előíró eljárásokból

A GPP ... innovációra ösztönöz

- ▶ Az innováció fellendítése (folytatás):
 - **Példa:** Maidstone-ban (Egyesült Királyság) a piaccal folytatott intenzív, nyílt párbeszéd nyomán írtak ki pályázatot olyan szolgáltatók számára, akik többletköltségek nélkül vállalják, hogy a környezetet csak kis mértékben terhelő, számos veszélyes anyag használatát mellőző módszerekkel takarítanak.
 - A nyertes vállalat most környezetkímélő takarítóként hirdeti magát. Mára több szerződésükben is ezt a szemlélet hangsúlyozzák.

A GPP ... népszerű

► Jobb közmegítélés:

- az uniós polgárok 85%-a érzi úgy, hogy a politikában ugyanolyan súllyal kellene latba esnie a környezetvédelemnek, mint a gazdaság- és szociálpolitikának
- a GPP-politika rendkívül hatásos módon jelzi a nyilvánosság felé, hogy a hatóság egész elkötelezett a fenntarthatóság mellett.
- a hatóságok szerepvállalása példa értékű lehet a magánszektor és a magánszemélyek előtt fogyasztási szokásaik megváltoztatásában

A GPP ... előrelátó

- ▶ Felkészülés a szabályozás jövőbeni változásaira:
 - A környezetvédelmi jogszabályok Európa-szerte egyre szigorodnak:
 - a gépjárművek kibocsátását határértékek közé szorítják
 - energiahatékonysági normákat állapítanak meg az épületek és energiafogyasztó termékek esetében
 - korlátozzák a káros anyagok felhasználását
 - A GPP „próbaterepként” lehetőséget ad a beszállítóknak arra, hogy még a szabványok általános kötelezettséggé válása előtt javítsanak termékeik környezeti teljesítményén

A GPP.....megvalósítható!

- ▶ A GPP végrehajtása magától értetődő:
 - **Hasznos útmutatás áll rendelkezésre** – ez az eszköztár egyértelmű tanácsokkal segíti a GPP végrehajtását
 - **Nincsenek jogi akadályok** – a GPP jogszabályi keretei letisztultak (lásd [EK GPP képzési eszköztár 2. modul](#))
 - **Számtalan sikertörténet** – példák a sikeres gyakorlati megvalósításra egész Európából

GPP a gyakorlatban

Zürich, Svájc

- a város 2166 energiahatékony számítógépet vásárolt = 127 114 kg CO₂ a használat során elért megtakarítás
- az építőanyagokra az energiahatékony és a fenntarthatóság szempontjait érvényesítő követelményeket alkalmazott 45 081 m²-en (175,1 millió EUR összértékű szerződés)
- 390 000 EUR értékben vásárolt bioélelmiszereket, ami teljes költségvetésének 5,6%-a

Amaroussion/Kalithea, Görögország

- több hatóság összefogott, és újrahasznosított papírt vásárolt. Az újrahasznosított papír kevesebb költséggel járt, mint a hagyományos papír

Bevált gyakorlat

Freiburg, Németország

- A városvezetés iskolai és oktatási főosztálya négyéves lízingszerződést kötött A-osztályú fénymásolókra. Karbantartási költségek nincsenek. A 75 iskola csak a másolatokért fizet. A szolgáltatás költsége 50%-kal csökkent

A német és az osztrák szövetségi kormány

- A német környezetvédelmi minisztérium, csakúgy mint az osztrák mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, környezetvédelmi és vízügyi minisztérium 100%-ban „zöld” villamos energiát vásárol

Bevált gyakorlat

Kolding, Dánia

- beszerzési eljárásainak csaknem mindegyikét környezetvédelmi szempontok figyelembevételével módosította. Az általános beszerzési költségvetés 10%-kal csökkent

Barcelona, Spanyolország

- Barcelonában kizárólag egészségre ártalmatlan termékeket használnak fel takarítási szolgáltatások nyújtásakor (amelyek 16,2 millió EUR összértéket képviselnek).

Érvek a GPP MOSTANI bevezetése mellett

A GPP ...

.....hathatós

.....intelligens

.....helyi politikai célok irányában hat

.....innovációra ösztönöz

.....népszerű

.....előrelátó

.....megvalósítható!

➔ ***Kezdjünk tehát hozzá!***

► A teljes GPP képzési eszköztár az alábbi címen található meg:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

Az „ICLEI - Helyi önkormányzatok a fenntarthatóságért” által az Európai Bizottság számára kifejlesztett eszköztár, 2008

Tulajdonos, szerkesztő: Európai Bizottság, Környezetvédelmi Főigazgatóság, G2, B-1049, Brüsszel

Nyilatkozat: Az Európai Bizottság nem vállal felelősséget az ebben a dokumentumban szereplő információk helytállóságáért.

A képeket a következő személyek bocsátották ingyenesen rendelkezésre: Renee Brautigam (7. dia), Peter Defranceschi (12. és 19. dia), Mark Hidson (15. dia), Kolding Kommune (25. dia) és a StockXchnG: BSK (2. dia), Claudia Meyer (3. dia), Jim Frech (4. dia), Ramzi Hashisho (5. dia), Terence O'Brien (6. dia), Peter Hellebrand (8. dia), Kimberlee Kessler Design (9. dia), Stefanie L. (14. dia), Sarah T. (17. dia), Sanja Gjenero (20. dia), Daniel Furger (23. dia), Vangelis Thomaidis (23. dia), Taylor Hart (24. dia), Nina Briski (25. dia)